

UNIVERZA V LJUBLJANI

TEOLOŠKA FAKULTETA

Jasmina Mikov

**PROSTOVOLJSTVO V DOMU ZA
OSTARELE LENART**

DIPLOMSKO DELO

Ljubljana, 2017

**UNIVERZA V LJUBLJANI
TEOLOŠKA FAKULTETA**

**UNIVERZITETNI ŠTUDIJSKI PROGRAM PRVE STOPNJE TEOLOŠKI
IN RELIGIJSKI ŠTUDIJI**

Jasmina Mikov

**PROSTOVOLJSTVO V DOMU ZA
OSTARELE LENART**

DIPLOMSKO DELO

Mentor: doc. dr. Andrej Šegula

Ljubljana, 2017

ZAHVALA

Zahvalila bi se rada svojemu mentorju, doc. dr. Andreju Šeguli, za hiter odziv in za natančen pregled naloge ter predvsem za vso podporo, motivacijo in strokovnost, ki mi je pomagala, da je moje diplomsko delo še toliko boljša.

Zahvalila pa bi se prav tako tudi g. Zlatku Gričniku za vse informacije in pomoč pri diplomskem redu.

Iz srca pa bi se pa rada zahvalila predvsem svoji družini, ki me je podpirala skozi vsa leta šolanja in za vso podporo, ljubezen ter neomejeno zaupanje v moje sposobnosti, da sem zmožna doseči vse kar si zadam.

Iskrena zahvala pa gre tudi tebi ljubezen moja, ki si me podpiral, bodril ko mi je bilo hudo in da si mi stal ob strani, ko sem te najbolj rabila. Predvsem pa hvala za tvojo ljubezen in brezpogojno razumevanje.

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC IN OKRAJŠAV

Apd = Apostolska dela

b. l. = brez letnice

DU = društvo upokojencev

Flp = Pismo Filipljanom

idr. = in drugi

itd = in tako dalje

Jn = Janezov evangelij

Mt = Matejev evangelij

OŠ = osnovna šola

SPK = Splošni pravilnik za katehezo

tj. = to je

KAZALO

ZAHVALA.....	II
SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC IN OKRAJŠAV.....	III
KAZALO	IV
UVOD	1
1. SOCIALNI ODNOSI V STAROSTI.....	2
1.1 Osamljenost starih ljudi.....	3
1.1.1 Kateheza ostarelih.....	4
1.2 Razvoj institucionalne oskrbe za ostarele v Sloveniji.....	5
1.2.1 Špitale	6
1.2.2 Špital pri Lenartu	6
1.2.3 Ubožnice	7
1.2.4 Hiralnice.....	7
2. PROSTOVOLJSTVO	9
2.1 Zgodovina prostovoljstva	10
2.2 Motivacijski razlogi za prostovoljstvo	11
2.3 Zakon o prostovoljstvu	13
2.4 Prostovoljstvo v krščanstvu.....	15
2.5 Teološka podlaga prostovoljstva	16
2.6 Vrednote in identiteta krščanskega prostovoljstva	18
3. PROSTOVOLJSTVO V DOMU ZA OSTARELE LENART.....	20
3.1 Dom za ostarele Lenart.....	21
3.1.1 Tehnično – tehnološka struktura Doma	21
3.1.2 Vizija Doma za ostarele Lenart.....	22
3.1.3 Programske usmeritve in cilji Doma za ostarele Lenart	23
3.1.4 Naloge podjetja Dom Lenart d. o. o.....	24
4. MOJE IZKUŠNJE KOT PROSTOVOLJKA.....	25
SKLEP.....	31
POVZETEK	33
SUMMARY	34
REFERENCE	35

UVOD

V današnjem času je proces staranja povezan s predsodki in strahom, saj starost prinese veliko različnih problemov in predvsem sprememb. Je obdobje, ko se ljudem manjšajo fizične sposobnosti, ki jim omogočajo da bi lahko poskrbeli zase in svoje bližnje. Počasi jih zapušča spomin, zmanjšuje se jim sposobnost koncentracije, povečuje pa se občutek nepomembnosti in osamljenosti. To so eni izmed najpogostejših razlogov, zaradi katerih se starejši ljudje samostojno odločijo za odhod v dom za ostarele ali pa jih tja namestijo svojci. Od tega pa je odvisno tudi kakšno bo njihovo nadaljnjo življenje v domu za ostarele.

Starostniki dom za ostarele pogosto povezujejo s pojmom, da to predstavlja njihov zadnji dom oziroma »zadnjo postojanko pred smrtjo«, v primeru prostovoljne, samostojne odločitve za odhod v dom pa jih skrbi mnenje ljudi o njih, da so zapuščeni, revni in nebolgljeni. To ni nič nenavadnega, saj so starejši ljudje pogosto slabo seznanjeni s tem kakšno je resnično življenje v domovih. Mnenje starejših ljudi o domovih je pogosto povezano s tem, kaj o njih meni okolica v kateri živijo.

Vendar so domovi za ostarele predvsem institucije, ki nudijo dom, zavetje, predvsem pa zdravstveno varnost starejšim ljudem. V domovih jim nudijo ogromno raznih aktivnosti s katerimi predvsem spodbujajo in ohranjajo čim večjo stopnjo samostojnosti in duhovne trdnosti. Spodbujajo jih, da čim bolj kakovostno preživijo dneve v domu. Zato imajo pripravljene razne delavnice, izlete, gledališke igre itd. Prav tako pa jim čas krajšajo ter bogatijo tudi prostovoljci, kar je poglobljena tema moje diplomske naloge. V prvem delu naloge bom pisala predvsem o starostnikih, njihovih potrebah, skrbeh, o razlogih za odločitev odhoda v dom za starostnike. V drugem delu naloge se bom osredotočila na pojem in pomen prostovoljstva predvsem pa na to, kdo je prostovoljec ter kakšno je njegovo poslanstvo. Predstavila bom zgodovino prostovoljstva ter poiskala povezave v Svetem pismu. V zadnjem, tretjem delu, bom opisala svoje izkušnje pri opravljanju prostovoljnega dela v Domu za ostarele Lenart. Sem študentka teologije in prostovoljno delo v domu opravljam že drugo leto.

1. SOCIALNI ODNOSI V STAROSTI

»V starosti se spreminjajo in ožijo stiki z ljudmi. Vzroki za to so različni: smrt prijateljev in sorodnikov, upokojitev, bolezni, slabo finančno stanje, prevelika oddaljenost, poroke in odselitev otrok in drugo. Še vedno pa ni dokončnega odgovora na to, kako vse to vpliva na stare ljudi in kaj naj pravzaprav ob tem naredijo, da bi bili čimbolj zadovoljni in srečni.« (Požarnik 1981,45)

Prav gotovo je tista prva stvar, ob kateri ljudje pomislijo, da se je starost začela, odhod v pokoj. Je čas, ki prinese popolnoma drugačen ritem življenja kot so ga imeli prej. Izgubijo delo, ki jih je izpolnjevali toliko let, izgubijo krog ljudi s katerimi so delali in družili vsak dan. Naenkrat imajo preveč časa, ki naj bi ga posvetili zakoncu, izpolnitvi želja ali lastnim interesom. To pa lahko pripelje do občutka utesnjenosti in do občutka izkoriščenosti. Ker se jim te želje ne uresničijo je to lahko razlog, ki pripelje do krize. Krizo pa še lahko dodatno poglobi osamosvojitvev otrok. Gotovo je cilj vsakega starša, da se otroci osamosvojijo in začnejo živeti svoje življenje brez njihove pomoči, vendar lahko ima tudi to grenak priokus. Naenkrat imata starša občutek, da sta vso svoje življenje posvetila otrokom in njihovim potrebam, ko pa tega več ni, pa se lahko počutita brez cilja v življenju ali pa tudi zapuščena.

Starost je tudi trenutek, ko premine eden izmed zakoncev in takrat se občutek velike osamljenosti in izgubljenosti še poveča. Pogosto se zgodi, da se zakonec umakne, zaradi žalosti in bolečine v osamo in rezultat tega je, da izgubi stike še z drugimi ljudmi. Zato tudi v priročniku Medgeneracijsko sožitje za kakovost življenja piše: »Potreba po tesni medčloveški povezanosti z nekim »svojim« človekom je najbolj pereča ne materialna socialna potreba v starosti. Bogat in zdrav star človek je lahko povsem na tleh, ker nima nikogar, pri katerem bi občutil, da ga jemlje resno kot človeka, da ga sprejema takšnega, kakršen je, rad prisluhne njegovi besedi, pa naj je vesela ali žalostna, da ceni njegove življenjske izkušnje; skratka da ga ima rad. Če star človek nima zadovoljenje potrebe po temeljnem osebnem medčloveškem odnosu z nekom, je osamljen, pa naj je okrog njega še toliko ljudi. Osamljenost v starosti je lakota po bližini, saj je potreba po osebnem

odnosu pri današnjih starih ljudeh med najmanj zadovoljnimi. Osamljenost je ena od njihovih najhujših stisk.« (Veber 2013,62)

Pozabljamo na to, da so bili starejši ljudje skozi stoletja zaznamovani kot modri ljudje, ljudje s polno izkušnjami, razumom, nasveti in idejami s katerimi so pomagali mladim pri njihovih življenjskih odločitvah. Mnogi starejši ljudje ne znajo sami poiskati pomoči oziroma jih je sram prositi za pomoč in prav zato moramo biti mladi pozorni na to in jim dajati občutek, da so slišani. V kanonu 188, SPK 1998, piše : »Sveto pismo predstavlja vernega ostarelega človeka kot simbol, bogate v modrosti in v Božjem strahu in torej čuvaja velike življenjske izkušnje, ki ga na neki način naredi za naravnega »kateheta« skupnosti. Pričuje namreč za izročilo vere, je učitelj življenja in dobrotnik. Kateheza ceni to milost in ostarelemu pomaga odkrivati bogate možnosti, ki so v njem. Pomaga jim sprejeti katehetske naloge v korist otrok, ki jih pogosto tako visoko cenijo, prav tako mladi in odrasli. Tako se pospešuje temeljni dialog med rodovi v družini in skupnosti.«

1.1 Osamljenost starih ljudi

»Osamljenost je za starega človeka tako huda kakor telesna podhranjenost. Tudi posledice so podobne: od telesne podhranjenosti začne telo hirati in napadajo ga bolezni, če ga muči osamljenost, pa izgubi tek in spanec in neredko se ga polotijo tudi razne bolezni. Zlasti pa postaja duševno in vedenjsko moten, bolesten ali celo bolan, kot vsak, ki svojih glavnih potreb nima zadovoljenih.« (Ramovš 2003,104)

Do osamljenosti pride predvsem takrat, ko izgubijo »svoj« krog ljudi s katerimi so živeli vso svoje življenje. Zato poznamo dve vrsti osamljenosti in sicer čustveno ter socialno. »Socialna osamljenost označuje izkušnje izolacije, psihološko oddaljenost od drugih, zaznana pomanjkanje izkušenj, ki jih posameznik deli z drugimi. Smith navaja, da je čustvena osamljenost problem zlasti pri zelo starih starostnikih. Družinski člani in prijatelji lahko zadovoljujejo njihove socialne potrebe, ne pa tudi želje po intimnih

stikih z vrstniki. V povprečju čustvena osamljenost starostnikov narašča od 70. do 100. leta. Izkušnje socialne osamljenosti so se pojavile kasneje, in sicer po 80. letu, in so vezane na izgubo ali poslabšanje sposobnosti vidnega in slušnega zaznavanja ter sposobnosti gibanja.« (Društvo za psihološko svetovanje Kameleon 2011)

Zato se pogosto zgodi, da starostniki z odhodom v dom, zgubijo stik z ljudmi, s katerimi so se družili prej, ko so še živeli doma. Tako si na primer ne morejo skuhati kave in je popiti z prijatelji, kateri jim pridejo na obisk in tudi ne pogostiti, kot takrat, ko so živeli še doma. Prav to je tisto, kar starim ljudem jemlje občutek samostojnosti in lastne veljave. In kot piše Požarnik: »Osama v domovih raste s časom bivanja v domovih oziroma s starostjo. Na eni strani z leti znanci postopno umirajo, po drugi strani pa se z leti, preživetimi v domu, tudi vedno bolj rahlja vez z otroki in sorodniki. To osamo, ki je za stare ljudi v domovih zelo mučna, lahko zares dobro domsko vodstvo ublaži s krepitvijo stikov med stanovalci v domu samem.« (Požarnik 1981, 149).

Vendar po drugi strani pa lahko starostnik prav osamljenost izkoristi za ponovno odprtje odnosa do Boga in kot pravi Deeken: »Tudi ni treba, da bi samoto človek občutil kot nekaj negativnega. Nasprotno, praznoto osamljenosti človeku lahko odpre srce in ga napravi bolj dovzetnega za božjo pričujočnost, ki jo prav v molku najlažje doživimo. Tako je samota lahko v blagoslov, saj se mora človek rešiti njegovih krink in ga prisili, da se sreča s svojo resnično podobo; prav tako more poglobiti njegovo vero in ga napotiti, da začne iskati bolj osebni stik z Bogom. V grenkih urah samote je misel na božjo pričujočnost morda edini žarek upanja in tolažbe« (Deeken 1977,39)

1.1.1 Kateheza ostarelih

Na zahodu se vedno bolj večja število starih ljudi, po drugi strani pa imamo vedno manjše število otrok. In gotovo je to dejstvo, ki nas more skrbeti in predstavlja velik problem, ki se ga bo moral sodobni svet čim prej lotiti. Kruta resničnost je, da starejše ljudi zavračamo in jih potiskamo na rob družbe zaradi česa se počutijo zanemarjene in osamljene. Vendar je prav Cerkev tista, ki na ta problem opozarja in kot je napisano v kanonu 186, SPK 1998: »Novo, posebno pastoralno nalogo vidi Cerkev ob naraščajočem številu ostarelih v različnih deželah. Te osebe se neredko čutijo pasiven,

bolj ali manj nadležen predmet, v luči vere pa jih je treba imeti za Božji dar Cerкви in družbi in jim namenjati skrb tudi z ustrežno katehezo. Do tega imajo pravico in dolžnost kot vsi kristjani«

Kanon 187, SPK 1998, opisuje katehezo odraslih in pravi, da: »Kateheza ostarelih posveča pozornost posebnim vidikom njihovega verskega stanja. Ostareli je lahko dočakal ta čas s trdno in bogato vero. Tedaj kateheza na določen način dopolnjuje opravljeno pot v duhu zahvale in zaupanega pričakovanja. Drugi živijo vero z bolj ali manj jasno in slabotno krščansko prakso. Tedaj postane kateheza trenutek nove luči in krščanske izkušnje. Včasih ostareli doseže svoja leta z globokimi ranami na duši in telesu. Kateheza mu pomaga živeti v duhu prošnje molitve, odpuščanja in notranjega miru«

1.2 Razvoj institucionalne oskrbe za ostarele v Sloveniji

»Razvoj in nastanek institucij, predhodnic današnjih domov za ostarele, je povezan s spremembami, ki so zajele Evropo v poznem srednjem in zgodnjem novem veku. Agrarna družba s svojimi nespremenjenimi strukturami ni zmogla vsrkati populacijskega presežka. V tem času zasledimo številna kolonizacijska gibanja, demografsko rast, naraščanje števila brezposelnih in revežev. V poznem srednjem veku naj bi se delež revežev gibal med 15 in 20 odstotki. Še zlasti po končanih vojnah in izbruhih kužnih boleznih, raznih ujmah in požarih je naraslo število beračev. Med njimi je bilo veliko hlapcev in kmetov, ki so zapustili zemljo in dom ter pobegnili v mesta, kjer so se pretvarjali, da so slepi, šepavi, nemi in podobno, da bi pri ljudeh zbudili usmiljenje in dobili miloščino v denarju, hrani in obleki. Vse to je povzročilo spremembo v dožemanju beraštva. Berači so postali škodljivi in disfunkcionalni. Zanje je »poskrbela« družba z ustanavljanjem velikih internacijskih zavodov, t.i. workhouses v Angliji.« (Mali 2008,10)

»Meščanska družba se je na probleme hitro naraščajoče industrializacije, ki je onemogočala tradicionalne oblike pomoči v skupnosti, odzvala z ustanavljanjem zaprtih

ustanov za različne nepriviligirane družbene skupine. V našem okolju tovrstne ustanove zasledimo v 19. stoletju, nekatere še prej, zlasti pa so zaznamovale obdobje po drugi svetovni vojni.« (Mali 2008,11)

1.2.1 Špitale

»V srednjem veku pomeni špital (hospitale, Spital) sprva prenočišče ali bivališčni prostor za tujce in popotnike. Ta označba se je kasneje prenesla na hiše, v katerih so našli vso oskrbo ljudje, ki si zaradi starosti, onemoglosti in bolehnosti niso mogli zaslužiti svojega vsakdanjega kruha in niso imeli strehe nad glavo. Že zelo zgodaj pa so našli v teh ustanovah poleg popotnikov in revežev svoje zavetje in oskrbo tudi bolniki. V poznem srednjem veku so zlasti v času križarskih vojn (11. in 13. stoletje) nastajali špitali na višinskih in nevarnih prehodih ter dajali zavetje trudnim popotnikom.« (Kronika 1975, 13)

»Samostani so imeli dve vrsti špitalov, špitale za laike ter špitale za samostansko družino. Prve špitale so imeli predvsem tako imenovani starejši redovi, benediktinci, cistercijanci in kartuzijani. Na štajerskih tleh se omenja špital iz leta 1185 v kartuziji Žiče, ponovno pa se omenja v listini iz leta 1485.« (Kronika 1975,14)

1.2.2 Špital pri Lenartu

»Pri Lenartu je bil špital ustanovljen razmeroma pozno, to je v 17. stoletju. Dasi ga je ustanovil tamkajšnji tržan, je imel patronat nad njim in v oskrbi vsakokratni lastnik bližnje hrastovške gosposčine. Vas Lenart, kjer se omenja cerkev okoli leta 1200, župnija pa leta 1237, je bila last gospodarjev Hrastovca, katerih enemu, tj. Andreju Holenškemu, je kralj Friderik Habsburški podelil za Lenart leta 1447 trške pravice. Ustanovitelj lenarškega špitala je bil lenarški tržan in trški sodnik Marko Bernhardt, ki je v testamentu z dne 9. novembra 1625, ker ni imel ne otrok in nobenih drugih dedičev, zapustil vse svoje premoženje za ureditev špitala pri Lenartu in določil, naj imajo v njem oskrbo obubožani tržani in drugi revni ljudje.« (Kronika 1975, 14-15)

1.2.3 Ubožnice

V Slovarju slovenskega knjižnega jezika piše, da ubožnica pomeni: »Zavod za ljudi brez "dohodkov".«

Malijska pa pravi, da so ubožnice ali ubožne hiše, bili zavodi, v katerih so dobili oskrbo ljudje, ki si z delom niso mogli preskrbeti osnovnih življenjskih potrebščin. Ubožni inštituti, ki so jih ustanavljali konec 18. stoletja, naj bi bili v primernih hišah, ponujal pa naj vi prenočišče in hrano revežem. (Mali 2008,15)

1.2.4 Hiralnice

Malijska piše, da so v hiralnicah dobili oskrbo onemogli in neozdravljivo bolni ljudje. Pred nastankom hiralnic so ti ljudje živeli v špitali ali ubožnih hišah. V špitalah niso bili zaželeni, saj so zasedli mesta tistim bolnikom, katerih bolezni so bile ozdravljive.« (Mali 2008,15)

» V Ljubljani so imeli hiravci do leta 1811 prostore v meščanskem špitalu, nato pa so jih premestili v civilno bolnico na Dunajski cesti. Z oznanilom vodstva civilne bolnice je bilo leta 1820 mestu Ljubljana naročeno, naj poišče hiravcem iz civilne bolnice primeren prostor v poslopju meščanskega špitala, da so se s tem sprostila mesta za ozdravljive bolnike. Tovrstna praksa se je nadaljevala tudi pozneje« (Mali 2008,15)

»Skrb za stare ljudi je v Sloveniji že od 14. stoletja naprej vezana na institucije. Današnje izrazito institucionalno usmerjena skrb za stare ljudi v Sloveniji ni presenetljiva, temveč je odraz že uveljavljene tradicije institucionalne skrbi za stare ljudi.« (Mali 2008,16) In nato Ramovš nadaljuje: »Na prelomu tisočletja let so naši domovi za stare ljudi lepi, večinoma so bili na novo zgrajeni ali temeljito obnovljeni v zadnjih dveh desetletjih. V njih so prehrana, čistoča, ogrevanje, zdravstveno varstvo in nega, delovna terapija in fizioterapija ter druge materialne storitve na visoki, nadpovprečni evropski ravni. Na to smo pred svetom upravičeno ponosni.« (Ramovš 2003,313)

Mnogo starejšim ljudem so izrazi kot so špitala, ubožnice in hiralnice, ostali sinonimi za današnje domove za ostarele. To je tudi razlog zakaj se ljudje vedno težje odločijo

zapustiti svoje domove, ker se domov drži tisti »slabi glas«, da tja pridejo ljudje samo še umret. Saj imajo starejši ljudje nekakšno predstavo o tem, kakšen naj bi bil ta »idealen« dom. V domovih naj bi jih motila predvsem ta izguba individualnosti, strog hišni red, ki jim jemlje občutek svobode, predvsem pa denarna obremenitev otrok. Vendar se je kvaliteta domov v Sloveniji v zadnjih desetletjih močno dvignila in s tem se je tudi ponudba raznih aktivnosti v domovih nadgradila.

2. PROSTOVOLJSTVO

»Prostovoljstvo je osnovna sodobna oblika osebne solidarnosti v socialnem delovanju. Je specifična postmoderna oblika solidarnosti, ker gre za osebno izbiro smiselne solidarnostne socialne dejavnosti, ki ji človek posveti del svojega prostega časa, ob rednih službenih in življenjskih obveznosti.« (Ramovš 2003,399)

Prostovoljstvo je dejavnost, ki je popolnoma svobodna odločitev in v nas vzbuja občutek solidarnosti ter samopomoči, ki jo nudimo drugemu človeku, kateri je potreben naše pozornosti in predvsem pomoči, saj pogosto ti ljudje doživljajo stisko in ne moč v njihovih življenjih. Zavedati se moramo, da je prostovoljstvo ne plačana, ne službena in popolnoma volonterska dejavnost, ki se je prostovoljec loti predvsem zaradi samega sebe, ker ve da bo njegovo prostovoljno delo koristilo njemu samemu, saj z tem delom bogatimo našo notranjost in tudi za to, ker v ljudeh spodbuja občutek solidarnosti do drugih ljudi, ki se znajdejo v raznoraznih stiskah.

»Prostovoljstvo hkrati vpliva na posameznika in družbo. Prostovoljno delo je namreč tudi prostor obsežnega neformalnega učenja in izobraževanja, učenja zunaj šole, ob katerem se razvijajo učljivosti in kompetence vseh vrst. Prostovoljno delo je družbena dejavnost in tako je močno pod vplivom družbenih, ekonomskih, političnih, zgodovinskih, kulturnih in drugih okoliščin.« (Findeisen 2013,24)

Prostovoljstvo je prisotno že od nekdaj. Vrednost prostovoljnega dela pa je odvisna od tega v katerem časovnem in zgodovinskem obdobju se dogaja, prav tako pa je odvisno tudi od skupnosti. Gotovo pa je to, da ima prostovoljstvo velik pomen za skupnost, saj pomaga družbi izboljševati standard življenja, pomaga opozarjati na tiste ljudi, ki prihajajo iz roba družbe in najpomembnejše je to, da predvsem krepi to človečnost, ki jo ima človek do drugega človeka in sicer da ne pozabimo na to, da nas dela ljudi prav ta odnos in občutek do sočloveka v stiski – da ko vidimo, da človek potrebuje pomoč, da mu svobodno in zavestno priskočimo na pomoč ter da ničesar ne pričakujemo v zameno za našo pomoč.

2.1 Zgodovina prostovoljstva

Prostovoljstvo ni nekaj novega. Je naravni instinkt družbe po samoohranitvi, prav zaradi industrializacije, sodobnega reorganiziranja osebnega časa vsakega posameznika in ker se izgublja pomen družinske skupnosti, se je pojavilo veliko posameznikov, ki ne morejo zadovoljiti, tako osnovnih kot življenjskih potreb, in so postali breme države in prostovoljcev.

Prva društva in organizirano prostovoljstvo se je pojavilo v 19. stoletju in je v veliki meri potekalo pod vplivom Cerkve. Do bolj pospešenega razvoja je prišlo v začetkih 20. stoletja, saj so leta 1922 začela delovati različna taborniška gibanja, po drugi svetovni vojni pa je takratna Jugoslavija močno spodbudila mladinske delovne brigade. V prvem obdobju po vojni je država močno nadzirala kakršnekoli prostovoljske aktivnosti, kar je uzakonila tudi z Zakonom o verskih društvih in s tem, je leta 1946 omejila delovanje Karitasa.

Kasneje, v osemdesetih letih prejšnjega stoletja pa je prišlo do intenzivnejšega ustanavljanja različnih interesnih društev, ki so delovala predvsem in večino na podlagi prostovoljskega dela. V letu 1987 so izšli Hrastovski anali, ki so nastali na pobudo na videz nepomembnega tabora mednarodnih strokovnjakov v Zavodu Hrastovec Trate, ki je namenjen osebam z motnjo v duševnem razvoju. Pomembnost tega dogodka je ravno v začetku deinstitutionalizacije in odpiranju totalitarnih zaprtih ustanov. Stroka je tako začela prepoznavati pomembnost prostovoljskega dela in začela nanj gledati kot na dodatno pomoč in kvaliteto in ne kot neko tekmovanje, kateri sektor ponuja uporabnikom boljšo pomoč (Slovenska filantropija 2017).

Do tedaj je bilo prostovoljstvo zelo častno delo vendar je doživelo kvalitativno prevrednotenje v tem smislu, da odslej velja za delo v korist le najnižjih slojev prebivalstva. Veliko bolj se je tudi usmerilo v konkretne krajevne razmere. Prostovoljstva ni več motivirala želja po čim boljši samoupravi, ampak vključevanje v družbo vrednot. Vedno bolj se je selilo v združenja in gibanja, ki bi delovala z namenom, da so pripomogla k izboljšanju sveta, npr. v cerkvenih društvih, so si prizadevali za boljši standard ljudi ali v delavska gibanja. Tako je prostovoljstvo postalo

nekaj prostovoljnega, neplačanega in privatnega. Moškimi to delo ni več prinašalo večje družbene veljave, se je to delo preneslo na ženske. Prostovoljstvo ni bilo več enakomerno razporejeno na vse dele družbe, niti ni prinašalo več družbenega položaja (Peter Kvaternik 2010).

Vendar je bila v začetku devetdesetih let je bila ustanovljena Slovenska filantropija, to je Združenje za promocijo prostovoljstva kot društvo, katerega osnovno poslanstvo je v tem, da spodbuja razvoj in promocijo prostovoljstva v Sloveniji na nacionalni ravni. Na podlagi sodelovanja z različnimi organizacijami se je ustanovila tudi Slovenska mreža prostovoljskih organizacij, ki danes štejejo že več kot 1000 prostovoljskih organizacij.

V tem času so se v Sloveniji tudi uradno ustanovile različne mednarodne institucije, ki so temeljile na delovanju prostovoljcev in to so Amnesty International Slovenija, tedanje Društvo Unicef Slovenija in Rdeči križ Slovenija (Slovenska filantropija 2017).

2.2 Motivacijski razlogi za prostovoljstvo

Motivacija je pri prostovoljskem delu zelo pomembna, saj nas ti razlogi ženejo naprej, ko izgubimo cilj oziroma razlog zakaj sploh delujemo kot prostovoljci. Motivacijski razlogi so odvisni tudi od starosti, izobrazbe in različnega družbenega položaja vsakega posameznika, gotovo pa je skupno vsem to, da izstopata motiva človekoljubja in lasten interes posameznika. Prostovoljsko delo nam omogoča, da se srečujemo z enako mislečimi ljudmi, spoznavamo nove stvari in pridobivamo izkušnje, ki nas bogatijo oziroma lahko postanejo popotnica za našo prihodnost.

Ramovš pravi: »Razlogi za solidarno prostovoljsko socialno delovanje v današnjih razmerah evropske kulture so:

- veliko prostega časa in potreba, da v njem sodobni človek naredi nekaj za »biti človek«, ko sicer dela večina le za »imeti nekaj« - prostovoljci pogosto rečejo, da je njihovo prostovoljsko delo nekaj »za dušo«;

- pri sodobnem prostovoljskem delu je vodilni srednji sloj prebivalstva, kar kaže, da je ta oblika solidarnosti v razvojnem vzponu;
- sodelovanje ljudi pri prostovoljskem delu je izjemna priložnost za vadbo zahtevnejših socialnih odnosov v življenju, zlasti družinskih in službenih.«
(Ramovš 2003,409)

Velika večina prostovoljcev pa prihaja prav iz srednješolske in študentske mladine. To so mladi ljudje, pri katerih se čuti potreba in želja po tem, da preizkušajo različna opravila, iščejo notranje bogastvo v novih medosebnih odnosih, prisotna je tudi mladostna radovednost itd. Vse to pa jih pripelje do trenutka, ko se odločijo da postanejo prostovoljci.

Prav tako je za Cerkev najbolj trden temelj prostovoljnega dela prav nenehno poistovetenje s Kristusom, ki je bil sam služabnik med služabniki ter ni prišel, da bi mu stregli, temveč da bi on stregel nam. V tem je bistvena razlika v odnosu do drugih nosilcev prostovoljstva v družbi. Gotovo je za kristjana prvi in najgloblji motiv prostovoljnega delovanja prav njegovo posnemanje Kristusa in njegove zastonske ter nesebične ljubezni, ki služi in ne pričakuje pohvale ali plačila. Krščanski prostovoljci so naprej in predvsem »podoba« te velike ljubezni med Očetom in Sinom, pričevalci resničnega usmiljenja in s tem Kristusove navzočnosti v svetu. Prav z uresničevanjem prostovoljnega dela kristjani sodelujejo pri uresničevanju Božjega kraljestva na zemlji in dodajajo svoj nepogrešljiv delež k odrešenju sveta (Peter Kvaternik 2010).

Biti prostovoljec je nekaj navdihujočega, zanimivega in predvsem človekoljubnega. Daje ti občutek koristnosti in predvsem tisto povratno informacijo od ljudi, katera je tudi motivacijski razlog, da to delo opravljaš še naprej, ko enostavno izgubiš rdečo nit zakaj to delo opravljaš. Biti moraš zadovoljen z majhnimi stvarmi, ki ti nudijo največje zadovoljstvo, saj so te majhne stvari mogoče edino, kaj ti ta oseba lahko podari nazaj, tudi če ničesar ne zahtevaš.

Prostovoljstvo je zato dejavnost, katera temelji na vrednotah solidarnosti, sodelovanja, enakih možnosti ter izmenjavi znanj in izkušenj.

2.3 Zakon o prostovoljstvu

Zakon o prostovoljstvu je bil sprejet 03.02.2011, v veljavo pa je stopil 05.03.2011. Sestavljen je iz 56. členov. Izpostavila bom tiste člene, kateri se najbolj dotikajo moje diplomske naloge.

V 2. členu pravi zakon o prostovoljstvu o tem, da je prostovoljstvo družbeno koristna brezplačna aktivnost posameznikov, ki s svojim delom, znanjem in izkušnjami prispevajo k izboljšanju kakovosti življenja posameznikov in družbenih skupin ter pomagajo k razvoju solidarne, humane in enakopravne družbe. Prav tako ta člen govori tudi o tem, da prostovoljstvo krepi medsebojno solidarnost ljudi, spodbuja razvoj človeških zmožnosti in vseživljenjskega učenja, zagotavlja družbeno povezanost in sodelovanje pri reševanju problemov posameznikov in družbe.

V 5. členu pa zakon opredeli kaj sploh pomeni prostovoljsko delo in sicer, da je to delo, ki si ga posameznik izbere po svoji svobodni volji in brez pričakovanja plačila ali posrednih materialnih koristi zase in opravlja to delo v dobro drugih ali v splošno korist. Prav tako se za prostovoljno delo šteje vsako brezplačno delo, za katero ni pogoj ali se ne prejme plačilo, druga premoženjska korist, oprostitev materialne obveznosti ali nagrada ali z namenom strokovnega usposabljanja brez sklenitve pogodbe o zaposlitvi (volontersko pripravništvo) v skladu zakonom, ki ureja delovna razmerja ali drugim zakonom.

V 25. členu so uzakonjene pravice prostovoljca in njegove pravice so:

- predhodna seznanitev z organizacijo, vsebino in pogoji prostovoljskega dela ter s pravicami in obveznostmi, ki mu jih kot prostovoljcu pripadajo po zakonu, oziroma na podlagi splošnih aktov prostovoljske organizacije,
- pripada mu tudi potrdilo o opravljenem prostovoljskem delu
- seznanitev z etičnimi pravili organizacije in drugimi etičnimi pravili, ki so pomembna za posamezne oblike prostovoljskega dela,
- ustrezno usposabljanje za prostovoljsko delo in druga usposabljanja v zvezi z prostovoljskim delom,

- pripada mu tudi mentor, ki mu med trajanjem prostovoljnega dela nudi strokovno pomoč in podporo,
- zagotoviti varnost v času usposabljanja za prostovoljsko delo in v času opravljanja prostovoljskega dela, če se usposabljanje ali to delo opravlja v okoliščinah, ki bi lahko ogrozile varnost, življenje ali zdravje prostovoljstva
- sodelovanje pri odločanju v zadevah, ki vplivajo na prostovoljsko delo
- povrnitev dogovorjenih stroškov, ki jih je imel v zvezi z opravljanje prostovoljskega dela.

V 31. členu zakona pa se zakon dotakne teme vračila potnih stroškov prostovoljcu in sicer: Prostovoljska organizacija ali organizacija s prostovoljskim programom mora prostovoljcu povrniti stroške, ki so nastali zaradi ali v zvezi z izvajanjem prostovoljskega dela, če je z dogovorom o prostovoljskem delu tako dogovorjeno. Ti stroški pa so naslednji:

- potni stroški, stroški prehrane in nastanitve
- stroški prevoza in drugi stroški povezani s potjo in bivanjem v tujini, če gre za prostovoljsko delo v tujini
- nadomestilo za uporabo lastnih sredstev, če gre za sredstva, ki so značilna, nujna in običajna za opravljanje določenega prostovoljskega dela in so kot taka določena v predpisih, ki urejajo delovna razmerja, ali v posebnih predpisih in internih aktih prostovoljske organizacije ali organizacije s prostovoljskim programom.

Prav tako pa je v tem členu najbolj pomemben odstavek številka 3, ki se glasi: Potne stroške, stroške prehrane in nastanitve, stroške prevoza in druge stroške povezane s potjo ter stroške povezane z bivanjem v tujini, organizacija prostovoljcu povrne v skladu s predpisi, ki urejajo povračila teh stroškov v delovno pravnih razmerjih.

Ko sem se odločila za prostovoljno delo, nisem veliko vedela o zakonih, ki se tičejo prostovoljstva, vendar sem zdaj svoje znanje o zakonih nadgradila. Zdi se mi pravilno, da imamo prostovoljci zakonsko podlago glede našega dela, saj nam to omogoča, da točno vemo k čemu nas zavezuje zakon ter tudi kakšne so naloge, ki se jih morajo držati prostovoljne organizacije ter razne ustanove. Zakoni so usmerjeni

v spodbujanje razvoja prostovoljnega dela. Različni stroški, ki nastanejo prostovoljcu, so največkrat povezani z prevozom. S tem, da se mu ti povrnejo, mu omogočajo, da lahko lažje ter pogosteje opravlja to družbeno koristno ter človekoljubno delo.

2.4 Prostovoljstvo v krščanstvu

»Evangelij, ki pripoveduje o Jezusu, Božjem Sinu, je pravzaprav ena sama utemeljitev, hkrati pa posebno za kristjana, Jezusovega učenca, najbolj zgovoren priročnik prostovoljstva. Jezus sam namreč "ni prišel, da bi mu stregli, ampak, da bi on stregel"« (Kvaternik 2010) Jezus je dal ljudem ogromno, saj jim ni podaril samo sebe in svoje Besede ampak je celo trpel, umrl ter bil križan za nas. S svojim življenje nam je pokazal, kako moramo živeti ter je bil živi dokaz učlovečene Božje besede. Prišel je, da je dopolnil Postavo, ter ljudem pokazal, da je pomembno da iščemo dobro v sočloveku, da se ljubimo med seboj in da smo solidarni drug do drugega. To nam je na mnogih primerih sam tudi pokazal in mi se moramo truditi da ga posnemamo v teh dejanjih in da hodimo po poti, ki nam jo kaže.

Jezusovo sočutje (Mt 9,35 – 38) :

Jezus je obhodil vsa mesta in vasi. Učil je po njihovih shodnicah in oznanjal blagovest kraljestva. »Ozdravljaj je vsako bolezen in slabost. Ko je videl množice, so se mu zasmilile, ker so bile izmučene in razklopljene kakor ovce brez pastirja. Tedaj je rekel svojim učencem: "Žetev je velika, delavcev pa malo. Prosite torej Gospoda žetve, naj pošlje delavcev na svojo žete."« (Mt 9,35-38) Že takrat so ljudi neizmerno trpeli in so bili razkropljeni vsepovsod po svetu in prav Jezus je tisti, ki je prišel in naznanil, da je naloga kristjanov prav ta, da je treba biti sočuten do ljudi kateri so v pomanjkanju ali v stiskah. In zavedanje da je človek ena velika celota duha, duše in telesa in da ni samo subjekt oziroma individum družbe ampak da je višek človekovega dostojanstva prav njegovo poklicanost v občestvo z Bogom in tudi z ljudmi. Ni naša naloga da smo samo

biti – zase ampak da smo predvsem biti – za drugega in da smo preko Boga tega tudi zmožni.

Jezus in Samarijanka (Jn 4, 1-42):

V tem odlomku, ki se nahaja v Jn 4, 1-42, govori o tem, da je Jezus prosil Samarijanko, da mu da piti vodo iz vodnjaka. V tistih časih Judje niso hoteli imeti stika z Samarijani, in ko mu ta da piti vidimo, da je v njej prisotno samo usmiljenje do ubogega, ki pa je Jud. Prvo vidimo, da se pogovarjata o vodi in Samarijanka pokaže pripravljenost in odprtost ter tudi zanimanje za Jezusa, privedeta pogovor od telesne žeje k duhovni žeji. Jezus kot Božji sin daje vodo življenj, tisti vir vode, ki teče v večno življenje. Prav Samarijanka je tudi v njem prepoznala Božjega odposlanca.

Jezus je torej pravi simbol ljubezni in naš učitelj ter prav on nam more biti vzgled za prostovoljstvo. Je prav tako tista resničnost in pokazatelj tega, kako pristopiti do sočloveka na spoštljiv, ljubeč in potrpežljiv način. On je ljubil čisto vse, ne glede na raso, spol,...za nas je celo trpel, bil križan ter je tudi umrl za nas. Truditi se moramo, da mu bomo čim bolj podobni, kar se tiče pomoči drugemu človeku ter da gremo po Njegovi poti, ki nam jo kaže. Pustiti moramo da ta ljubezen do sočloveka, prodira skozi naše misli, ideje in dejanja. Cilj nam zato mora biti, da bomo vzor drugim ljudem in da bomo izbrali to pot, katera nas bo bogatila.

2.5 Teološka podlaga prostovoljstva

Beseda »prostovoljstvo« izhaja iz latinskega izvora in pomeni pa »prosto in neprisiljeno sodelovanje v vojski«. Pravzaprav pa je ta izraz pogosto uporabljen v povezavi za neplačano delo ali v službi, vendar prvenstveno vključuje tudi altruističen in plemenit namen, ki človeku pomaga doseči določeni cilj. Da pa bi ta cilj dosegel, v ta cilj človek vloži svoj čas, energijo, znanje ter spretnosti.

Za prostovoljca označujemo osebo, ki ostaja zvesta svojim dolžnostim v šoli, družini, poklicu, in ki je pripravljena svoje znanje deliti tudi širši okolici. Zato to ni človek, ki je brez osebnih problemov ali človek, ki je že rešil vse svoje probleme, temveč človek, ki živi v človeški realnosti, ne le zase in za svoje dobro, temveč skozi stalen odnos z drugimi.

Znotraj Cerkve je »prostovoljstvo« precej nov termin, čeprav je potrebno poudariti, da so že od nekdaj, vsi tisti, ki so sledili Kristusovemu zgledu, prostovoljno pomagali ljudem v stiski. Uporabiti besedo »apostoli« je morda preveč drzno, ampak tudi iz Jezusovih besed je razvidno, da so tudi oni del temeljev prostovoljstva: »Bolnike ozdravljajte, mrtve obujajte, gobove očiščujte, demone izganjajte. Zastonj ste prejeli, zastonj dajajte. Ne oskrbujte se ne z zlatom ne s srebrom ne z bakrom v pasovih, ne s popotno torbo ne z dvema suknjama ne s sandali ne s palico, kajti delavec je vreden svoje hrane.« (Mt 10,8-10). Tako krščansko prostovoljstvo temelji v zakramentu krsta in je del poslanstva vsakega kristjana.

Ko je Cerkev iskala nove načine kako povečati število novih privržencev v njej, so odkrili, da potrebujejo večje število služb, v katerih bi ljudje prostovoljno sodelovali v pomoči in veri, v dobrobit skupnosti, kjer bi delali brez kakršnega koli vračila. *Dvanajsteri so sklicali množico učencev in rekli: »Ni prav, da mi zanemarjamo Božjo besedo, ker strežemo pri mizi. Poiščite si, bratje, iz svojih vrst sedem mož, ki uživajo ugled in so polni Duha in modrosti, in določili jih bomo za to službo! Mi pa se bomo posvetili molitvi in oznanjevanju besede.«* (Apd 6,2-4)

Trditev »Bog je Ljubezen (*Deus Caritas est*)« je najbolje izražena v stavkih Jezusovega najljubšega učenca (1 Jn 4,8), ki takoj dodaja, da je Božja ljubezen ista ljubezen, kot je to ljubezen do svojega bližnjega (prim. 4,12) in ostro opominja: » Če kdo pravi: »Ljubim Boga,« pa sovraži svojega brata, je lažnivec Kdor namreč ne ljubi svojega brata, ki ga je videl, ne more ljubiti Boga, katerega ni videl.« (prim. 4,20)

Jezus je ob koncu svojega zemeljskega življenja Janezu o poslednji sodbi povedal, da ob poslednji sodbi Bog presenetljivo ne bo vprašal kolikokrat smo molili, ali kolikokrat smo prejeli zakramente, niti kolikokrat smo bili pri mašo ali če smo doživeli kakšna mistična doživetja, ampak ali smo sprejeli v svoja srca Jezusa in ga videli v vseh tistih, ki so lačni, žejni, nagi, bolni ali zaprti. (prim. Mt 25,31.46)

Vera in pomoč ljudem sta med sabo povezani in se opirata druga na drugo. Vendar če delamo samo to, da pomagamo drugim, nismo daleč od tistih, ki se le zavedajo, da je človečnost del vsakega posameznika, a ne verujejo. Podobno je Jezus rekel v govoru o poslednji sodbi, kjer nas je posvaril, da ne človeška moč ne preračunljivost ne bosta

pomagali, saj pri Bogu ni natančne računice, saj je prav Bog tista ljubezen, ki je na računih ni. Zato je Jezus dobolj jasen: *»Kralj jim bo odgovoril: »Resnično povem vam: Kar koli ste storili enemu od teh mojih najmanjših bratov, ste storili meni. Kolikor niste storili enemu od teh najmanjših, tudi meni niste storili.«* (Mt 25,40-45) Zato je ljubezen nekaj konkretnega, nekaj kar lahko vidimo, če storimo kaj dobrega drugemu. Vedno je nekakšen rezultat. Prav gotovo nam življenje ponuja nešteto konkretnih izrazov ljubezni, vendar nas s tem tudi spodbuja, da jo prepoznamo in tudi vidimo ter širimo naprej (Škofijska Karitas Novo Mesto 2012).

2.6 Vrednote in identiteta krščanskega prostovoljstva

Duh služenja:

Preko prostovoljstva se v družbo uvajajo nove vrednote, kot so npr. delovanje za skupno dobro in posebno duh služenja, ki izhaja iz naše želje po pomoči drugim. V svojem bistvu je pa prostovoljstvo želi razumeti zapletenost problemov in jih povsem spoznati, tudi tiste nove, nujne. »Duh služenje« pomeni prav to, da neprestano spremljanje potreb, ki navdihujejo ustvarjalnost v razumevanju kdaj je potrebno delovati, kako uresničiti pa tudi, kdaj je potrebno nek program nadomestiti. Predstavlja pa tudi napor, ki je vložen v učinkovito pripravo in nenehno učenje. Usposabljanje, ki bo zagotovilo ne le uspešno uresničevanje programov, ampak bo analiziralo okolje, z obstoječimi ustanovami in programi, z zakonodajo in občasno tudi z izkustvi drugih prostovoljcev.

Skromnost in deljenje z drugimi sta svetopisemska temelja, ki dokazujeta, da nas Božja ljubezen opogumlja, da bi se dali na razpolago sočloveku. Jezus se je poistovetil s služabnikom: *»ampak je sam sebe izpraznil tako, da je prevzel podobo služabnika in postal podoben ljudem. Po zunanosti je bil kakor človek.«* (Flp 2,7., Pri zadnji večerji je ustvaril trdno povezavo med svojimi besedami o ljubezni in simboličnim dejanjem: *»Vi me kličete »Učitelj« in »Gospod«. In prav govorite, saj to sem jaz. Če sem torej jaz, Gospod in Učitelj, vam umil noge, ste tudi vi dolžni drug drugemu umivati noge. Zgled sem vam namreč dal, da bi tudi vi delali tako, kakor sem jaz vam storil.«* (Jn 13,13-15)

Skupnost, ki je utemeljena na evharistiji, je skupnost, ki temelji na služenju (Škofijska karitas Novo mesto 2012).

Solidarnost in soodgovornost:

To sta dodatni vrednosti prostovoljstva in sta besedi, ki se nanašata na različne sloje in dimenzije človeškega bitja. V vsakem primeru sta nepogrešljivi stanji človeškega obstoja: človek je intimno povezan z vsem podobnim v konkretno skupnost skupnega izraza in usode, kot celice nekega organizma tvorijo celoten organizem. Solidarnost se ne more izogniti, saj kroji naša življenja. Omejuje pa jo prav svoboda, ki pa tudi hkrati daje odgovornost in je tudi splošno dobra.

Zato za krščanskega prostovoljca »deliti s sočlovekom« pomeni pomagati mu ven iz revščine in odvisnosti od drugih, saj »biti z nekom« pomeni želeti si, da ta napreduje in mu moramo tudi pomagati osvoboditi se in postati avtonomen, soudeležen in protagonist v procesu gradnje skupnosti (Škofijska karitas Novo mesto).

Zastonjskost:

Biti prostovoljec pomeni, da deliš svoj prosti čas, vpliv, denar, včasih celo domovanje, in to brez kakršnegakoli osebnega interesa, le z željo, da drugemu pomagaš in da delaš dobro. Prostovoljstvo je tudi izključeno iz političnih in ekonomskih izmenjav, saj želi trpljenje lajšati brez dobička, in predstavlja samo dejanje ljubezni, bližine in upanja.

V tej družbi, ki temelji na imetju, pomeni zastonjskost prostovoljstva odkrivanje, da ima človek svojo vednost kot človeško bitje, ne pa zaradi tega kar ima ali je ustvaril. To pomeni, da njegovo delo ne temelji izključno na ustvarjenem dobičku. Zastonjskost ljudem omogoča dajati več prostora družbenemu življenju in nam pomaga odkrivati, kako pomemben je vsak posameznik (Škofijska karitas Novo mesto).

3. PROSTOVOLJSTVO V DOMU ZA OSTARELE LENART

S prostovoljskim delom, ki predstavlja dopolnitev rednega dela osebja v Domu sv. Lenarta, je naloga prostovoljcev v domu prav v tem, da organizirano in na odgovoren način prispevajo k izboljšanju kakovosti življenja in bivanja stanovalcev v domu tako, da jim krajšajo njihov čas, se z njimi družijo, jih spremljajo na razne aktivnosti in ter jim pomagajo pri raznih opravkih, se z njimi pogovarjajo, jim berejo, igrajo raznovrstne igre in jim nudijo razne druge zaposlitvene dejavnosti.

Domu Sv. Lenarta je v letu 2017 izvedli naslednje prostovoljske aktivnosti:

- stanovalci so se družili z učenci OŠ Lenart in to druženje je potekalo skozi vse šolsko leto enkrat tedensko – druženje skozi igranje družabnih iger kot so spomin, človek ne jezi se, domine, metanje v tarčo, bowling, pikado. Učenci OŠ Lenart so v prvi polovici leta 2017 realizirali 13 obiskov, druženja so vsakič potekala eno uro oziroma 60 minut. Skupno je v Dom prihajalo 15 učencev in učiteljica. Povprečno je v tedenska druženja vključeno 15-20 stanovalcev.
- druženje z Društvom upokojencev Lenart, ki je ob igranju kart in pikada potekalo dvakrat mesečno in trajalo dve uri. Povprečno je v druženje s člani DU Lenart vključenih 10-14 stanovalcev in 2-5 članov društva.
- Enkrat mesečno so v dom prihajale pevke ljudskih pesmi, ki delujejo v okviru društva in pripravile druženje ob prepevanju ljudskih pesmi.
- osebno družabništvo s starim človekom – prostovoljci različnih srednjih šol ali odrasli prostovoljci se enkrat tedensko individualno družijo s stanovalci – pogovor, spremljanje na aktivnosti, sprehod. V prvi polovici leta 2017 so bili vključeni štirje dijaki iz srednje zdravstvene šole v Mariboru, dve odrasli prostovoljki in Jasmina Mikov iz Teološke fakultete v Mariboru.

- poteka je tudi 6. medgeneracijski tabor v mesecu juniju, ki je bil organiziran v sodelovanju z dijaki dijaškega doma Antona Martina Slomška. Tabora se je udeležilo 8 dijakov in dva vzgojitelja.

V Domu je tudi redno prisoten duhovnik p. Benedikt Lavrih, ki duhovno versko oskrbo izvaja prostovoljsko. V prvi polovici leta 2017 je opravil 200 ur in 45 minut prostovoljskega dela.

V evalvacijskem obdobju so prostovoljci opravili 266 ur in 30 minut individualnega prostovoljskega dela – individualno družabništvo (Gričnik 2012,3).

3.1 Dom za ostarele Lenart

Podjetje Dom Lenart d.o.o. opravlja storitev institucionalnega varstva starejših v Lenartu v Slovenskih goricah v Domu sv. Lenarta. Svoje prve stanovalce je Dom sprejel 7. 4. 2008, prav tako pa ima od januarja 2007 tudi podpisano koncesijsko razmerje z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve Republike Slovenije. Njihov edini družabnik je Nadškofijska karitas Maribor. Podjetje pri svojem delu upošteva veljavno zakonodajo na področju socialnovarstvenega dela in zdravstvenega dela (Gričnik 2012,4).

3.1.1 Tehnično – tehnološka struktura Doma

Objekt je bil zgrajen leta 2008 tako, da bivalni in pomožni prostori že upoštevajo normative, ki bodo za to dejavnost začeli veljati v letu 2021. Torej podjetju s tega vidika v prihodnje ne bo potrebno prilagajati objekta oziroma prostorov za izvajanje svoje osnovne dejavnosti.

Objekt je zgrajen v obliki črke H, velikosti 54 x 60 m, leži na okrog 8.590 m² veliki parceli, ki omogoča sorazmerno veliko prostora tudi za park in sprehajalne poti. Delno

je podkleten in ima pritličje ter dve nadstropji, ki sta namenjeni institucionalnemu varstvu starejših v eno in dvoposteljnih sobah z lastno kopalnico, v pritličju pa je tudi možnost, da se lahko izvaja dnevno varstvo za starejše osebe (dejavnost se do nadaljnjega ne izvaja). 3. nadstropje (mansarda) pa je namenjeno oskrbovanim stanovanjem in ima, poleg centralnega vhoda, tudi lasten vhod. Objekt vertikalno povezujeta dve notranji stopnišči in tri dvigala ter štiri zunanja evakuacijska stopnišča.

V objektu je 66 dvoposteljnih sob in 57 enoposteljnih sob, ki so vse opremljene z lastnimi kopalnicami. V delu, kjer so oskrbovana stanovanja, pa je 20 enosobnih in 20 dvosobnih stanovanj. Skupna kapaciteta objekta je za 249 stanovalcev, če upoštevamo, da dvosobna stanovanja koristita dve osebi.

V objektu je na voljo 14 skupnih čajnih kuhinj (10 od teh jih ima balkon v velikosti 7 m²), kjer si lahko stanovalci sami pripravljajo čaj, kavo in podobno ali pa se tam zgolj družijo oziroma gledajo televizijo. V objektu je velika skupna jedilnica za 100 stanovalcev, kapela s kapaciteto 80 stanovalcev, skupni dnevni prostor s kapaciteto 100 stanovalcev. Na razpolago sta tudi prostora za delovno terapijo in fizioterapijo, prav tako pa sta v objektu tudi frizerski salon ter interni bife. Notranja oprema (oprema sob in skupnih prostorov) je stara 5 let, prav tako vsa ostala oprema, tj. pralnica, kuhinja in kurilnica (Gričnik 2012,4).

3.1.2 Vizija Doma za ostarele Lenart

Proučevano podjetje ima vizijo, zapisano v svojem programu izvajanja storitve institucionalnega varstva starejših oseb, ki ga je podjetje izdelalo ob začetku leta 2008 (Program Dom Lenart d.o.o. 2008). V njem je zapisana sledeča vizija podjetja:

1. Podjetje želi soustvarjati in biti eden izmed nosilcev gerontološke dejavnosti na področju svojega delovanje in tudi širše.
2. Na področju, kjer deluje, bo s svojimi koncepti dela, strokovnostjo in tudi domačnostjo ohranjal in tudi stopnjeval prepoznavnost na področju klasičnega institucionalnega varstva starejših in tudi na področju dodatnih konceptov.

3. Z raznoliko ponudbo in promocijo širokega nabora storitev, ki jih podjetje izvaja in tudi razvija za stare ljudi, bo neprekinjeno gradil blagovno znamko Doma sv. Lenarta.
4. Dom Lenart d.o.o. izvaja le takšne poslovne aktivnosti, ki dolgoročno ohranjajo in razvijajo pozitivno prepoznavnost blagovne znamke podjetja Dom sv. Lenarta, ki jo pri stanovalcih in ostalih uporabnikih z vidika kvalitete in tudi kvantitete opredeljuje strokovna, človeška in prijazna, z vidika stroška pa cenovno ugodna storitev, podkrepljena z visokim bivanjskim standardom.
5. Podjetje Dom Lenart d.o.o. bo svoj razvoj gradilo na izkušnjah, pridobljenih v sistemu Nadškofijske karitas Maribor, ki dobro desetletje ponuja uporabnikom drugačen koncept in metode dela z uporabniki ter predvsem stavi na pozitivne izkušnje in primere dobre prakse drugih tovrstnih organizacij v Sloveniji in tudi v tujini.
6. Podjetje bo sodelovalo s svojimi viri v mreži Nadškofijske karitas Maribor ter tako ohranjalo ali pa povečevalo vlogo enega izmed nosilcev znanja na področju drugačnega pristopa, predvsem v smislu mreženja tovrstnih organizacij/podjetij v grozdn sistem upravljanja, kar bo imelo za posledico boljši pretok informacij, znanja, primere dobrih praks in široko paleto ponudbe različnih storitev na različnih krajih zainteresiranim uporabnikom (Gričnik 2012,4).

3.1.3 Programske usmeritve in cilji Doma za ostarele Lenart

Dom ostarelih Lenart in njegovo osebje se trudi nuditi starejšim ljudem udobna ter predvsem varna stanovanja in redno ter zdravo prehrano, socialno oskrbo, zdravstveno oskrbo ter se prav tako na vsakem koraku trudi izboljšati kakovost življenja stanovalcev. Zaposleni v Domu Lenart se trudijo ohranjati ter razvijati psihofizične sposobnosti stanovalcev, nuditi enake možnosti udejstvovanja vsem stanovalcem pri dejavnostih ter predvsem spodbujajo duhovni, socialni, intelektualni, emocionalni in motorični razvoj stanovalcev. Zavedajo se, da so ljudje, ki prihajajo v njihov Dom, ljudje, ki so odšli iz lastnega doma, v katerem so živeli ogromno let in da takšen prehod vzbuja pri teh ljudeh šok in tudi osamljenost, in prav zaradi tega se trudijo skozi razne dejavnosti spodbujati razvoj stanovalcev, še posebej sposobnosti katere imajo ter

spodbujati pozitiven odnos do samih sebe ter se jih trudijo vzgajati ter učiti kako delovati v novem tako ožjem kot širšem socialnem okolju. Kot njihovo glavno nalogo pa so izpostavili predvsem preprečevanje in zmanjšanje socialne izključenosti starejših, saj je prav osamljenost in občutek zavrženosti, tisti razlog zaradi katerega se starostniki odločijo za odhod v Dom (Gričnik 2012,5).

3.1.4 Naloge podjetja Dom Lenart d. o. o

Naloge podjetja so naslednje in sicer da se trudijo vsakemu stanovalcu zagotoviti celovito, kakovostno osnovno in socialno oskrbo, zdravstveno nego ter rehabilitacijo, ki bo v skladu z potrebami vsakega posameznika. Pri uresničevanju osnovne in socialne oskrbe, zdravstvene nege ter rehabilitacije posameznika, želijo ter se trudijo postaviti v ospredje uresničevanje stanovalčevih temeljnih človekovih pravic ter pravic do zasebnosti, njihovega življenjskega sloga, izražanja duhovnih potreb ter informiranost ter možnost soodločanja. Vsi zaposleni, vključno z stanovalci, se trudijo graditi aktivno domsko življenje, ki bo zrcalo domačega ognjišča ter spodbujanje k spletnju medsebojnih vezi tako med oskrbovalci, kot svojci ter zaposlenimi in zunanjimi sodelavci. Preprečujejo socialno izključenost z odprtostjo Doma sv. Lenarta in s tem tudi zagotavljajo kvalitetno preživljanje starosti. S posebnim ter individualnim pristopom do vsakega posameznika pripravljajo pot do tega, da starostnik lažje osmisli svojo starost, bolezen ter bivanje v Domu sv. Lenarta. Prav tako spodbujajo večjo vključevanje prostovoljcev in drugih organizacij na osnovi prostovoljnega dela ter različne humanitarne dejavnosti, ki imajo namen širjenja medgeneracijskega sožitja. Za nemoten potek dela in da so naloge opravljene v domu skrbijo različne službe in sicer so to naslednje: socialna služba, zdravstveno – negovalna služba, služba prehrane, administrativno – računovodska služba in splošna služba. Vse službe si medsebojno pomagajo in se dopolnjujejo ter prepletajo predvsem v smislu kvalitetnih storitev in njihova poglavitna naloga je pa v tem, da skrbijo za dobrobit stanovalcev. Hkrati pa se zgoraj navedene službe navezujejo tudi na dejavnost našega lastnika in tj. Nadškofijska karitas Maribor (skupne službe so: poslovanje, računovodske storitve, administracija itd.) (Gričnik 2012,5).

4. MOJE IZKUŠNJE KOT PROSTOVOLJKA

Kot prostovoljka sem v Karitasovem Domu za ostarele začela delati marca 2016 in je po mojem mnenju eden najboljših domov na Štajerskem.

Razlog, da sem se odločila za to je, da je v meni prevladal predvsem občutek, da bi lahko naredila nekaj dobrega za sočloveka in tudi, da bi si nabrala nekaj življenjskih ter strokovnih izkušenj. Vendar nisem točno vedela, kaj naj pričakujem, saj je prostovoljno delo z starimi ljudmi, zelo specifično.

G. Zlatko Gričnik me je tudi sprejel v Dom in je bil prva oseba katero sem spoznala in dorekla stvari o mojem delu. S socialno delavko sva si ogledali Dom in podpisali pogodbo.

Prvi vtis o Domu je bil, da se v njem veliko dogaja in je zelo lepo urejen. Prvi dan sem spoznala delovanje celotnega Doma ter kako so v njem stvari organizirane ter kako potekajo. Predstavili so mi na kakšen način deluje delovna terapija in kaj vse tam počnejo in ustvarjajo. Moje prostovoljno delo v Domu je obiskovanje varovank po sobah in preživljanje z njimi nekaj uric. Z njimi se pogovarjam, jih hranim, berem časopis, hodim z njimi na sprehode. Redno obiskujem tri varovanke. V nalogi bom opisala moje izkušnje z njimi, saj je vsaka od njih posebna ter ima posebno mesto v mojem srcu. Povedala sem jim, da bom v diplomski nalogi opisala naš odnos kot varovanke doma za starostnike in prostovoljke in kakšne uspehe dosegamo z našim druženjem. Vprašala sem jih kaj jim pomeni moje delo in če bi karkoli spremenile, če so zadovoljne in če bi karkoli spremenile. V času, ki ga preživljamo skupaj se trudim doseči predvsem to, da bi jim povrnila upanje in srečo v življenju oziroma tisto duhovno hrano, katera človeka ponovno dvigne in mu povrne smisel življenja. Kot prostovoljki pa mi veliko pomenijo njihova mnenja.

Prva varovanka, katero obiskujem je gospa stara 90 let in je sedaj nepokretna. Ko sem jo spoznala sva še lahko šli z vozičkom na sprehod, zdaj pa se je njeno stanje tako poslabšalo, da je obležala v postelji. Vendar je zelo pozitivna in zgovorna, zato sva hitro navezali stik in pogovor. Povedala mi je, da ima štiri hčerke in jo redno obiskujejo.

Prihaja iz Prekmurja ter so včasih imeli veliko gostilno in trgovino, katero je po smrti staršev tudi prevzela. Skozi svoje življenje je veliko pregarala, bila ogromno na nogah zato so jo tudi te zdaj zapustile. Med najinimi pogovori pa sem spoznal koliko človečnosti in topline nosi v sebi ter koliko pozitivne energije je v njej. Zanima pa jo je pa tudi kakšno je moje življenje in kako preživljam prosti čas, kar me je zelo presenetilo. Ko pa sem ji pripovedovala o tem, pa sem opazila, da je zadovoljno odplavala v svoj svet spominov, katere je kasneje tudi rada delila z mano. Preko njenih pripovedi spoznam kako drugače živimo danes in kako se je življenje od takrat pa do danes spremenilo. Zelo rada je tudi urejena zato jo večkrat počešem, pomagam pa ji tudi pri hranjenju. To so tudi tisti majhni trenutki oziroma dejanja, katera polepšajo starejšemu dan ter mu nudijo ter vsaj tistih nekaj lepih trenutkov, ki vzbujajo občutek zadovoljstva.

»Njenega obiska sem zelo vesela. Vsaki petek, ko me obišče preživiva zelo prijetne trenutke skupaj. Njen obisk me ohranja mlado, saj preko njenih pripovedi, vidim kako se je svet spremenil in kako zelo drugače živijo danes mladi. Njen obisk v meni prebudi občutke zadovoljstva in sreče, saj je moja družina zaposlena in nimajo toliko časa za obiske. Ko me je prvič obiskala socialna delavka in mi predstavila to idejo, da bi k meni hodila prostovoljka sem bila skeptična vendar sem vseeno pristala na to idejo. In ko je prvič stopila skozi vrata in ko sva prvič preživele nekaj časa skupaj sem videla, da to ni bila slaba ideja. Spremenila ne bi nič, mogoče edino to, da bi Jasmina ostala z mano za vedno.«

Moja druga varovanka je gospa stara 60 let in tudi večino svojega časa preživi v postelji. Po mnenju zdravstvenega osebja je mentalno na ravni 4 do 5 letnega otroka. V Dom je prišla skupaj z mamo, vendar je ta umrla. Njeno zdravstveno stanje se hitro spreminja, zato vedno ko pridem k njej, preverim kakšno je stanje in kako je razpoložena. Ko ima dober dan je zelo živahna, razume stvari o katerih jo sprašujem in je zelo klepetava. Ob slabih dnevih pa med pogovorom zaspí ali enostavno samo gledala televizijo. Zanimajo jo predvsem kako so moji starši in kako je moja psička. Tudi ona je imela v mladosti psa, katerega je imela zelo rada. Zraven sebe ima tudi medvedka Bončija, katerega vidi kot svojega prijatelja s katerim se pogovarja. Prav zaradi tega sem ga tudi vključila v najino druženje. Veliko mi pripoveduje o svoji sestri, ki živi v Nemčiji. Zavedam se, da jo sestra zaradi oddaljenosti težko obišče, zato ji moji

obiski in najino druženje zelo veliko pomenijo. Sama je zelo prijazna, ljubezniva oseba katera ti z majhnimi gestami, kot sta npr. objem ali močan stisk roke, pove kako vesela je, da sem prišla. Obisk pri njej je vedno znova izziv ter me napolni z pozitivno energijo.

»Lepo mi je, ko me Jasmina obiše. Skupaj gledava televizijo ali poslušava glasbo, dostikrat se tudi pogovarjava. Njen obisk me vedno razveseli, saj mi popestri dan in dan tudi hitreje mine. Ko mi je povedala, da ima psa sem bila zelo vesela, saj nekoč sem ga imela tudi jaz. In sem zelo vesela, ko mi vedno pove kako je njen kužek, saj me to vrne v tiste lepše čase, ko sem živela še doma. Ker moja sestra živi v Nemčiji in zato me zelo redko obiše, Jasmina predstavlja nekakšno navado vsaki teden. Tudi moja sestra pravi, da je prijazna ter dobra punca in da je super, da me obiskuje in da imam družb. Spremenila ne bi nič ampak lahko samo rečem, da je resnično dobra, prijazna in ljubezniva punca, ki me ima rada.«

Moja tretja varovanka pa je gospa, stara 97 let. Ko je bila mlada je bila učiteljica prve triade v osnovni šoli v Ljubljani. Še vedno je zelo razumna, prijazna, odprta, ljubezniva, mogoče tudi malo zamerljiva. Ko sem jo prvič spoznala, sem vedela da nebo lahko, na kar me je opozorila tudi socialna delavka. Na prvem srečanju sva bili obe bolj sramežljivi, vendar nekako sva se takoj začutili. Sama še vedno skrbi za sebe, ogromno hodi, saj pravi da je gibanje najpomembnejše, kar te ohranja zdravega. Prav tako vsaki dan piše dnevnik, v katerega zabeleži svoje občutke o tem, kaj se ji je dogajalo čez dan. Ko dobi v roke časopis, najprej reši križanko nato pa celega prebere. Prav gotovo je tudi zaradi tega, še vedno zelo razumska in pri »pameti«. Med sprehodi po bližnjem park sva se ustavili skoraj ob vsakem drevesu o o vsakem je vedela nekaj povedat. Glede na njen način pripovedovanja sem ugotovila, da je bila učiteljica z srcem in dušo. Iz njenih fotografij je razvidno, da je živela razgibano življenje, ki je bilo prepleteno z dogodivščinami. Prav ti spomini pa ji dajejo življenjsko moč še sedaj. Vem, da sem si morala njeno zaupanje pridobiti in ker sem si ga je najino preživljanje skupnega časa tudi lažje in prijetnejše. Zelo jo tudi zanima, kako mi gre na fakulteti in kaj si želim početi v življenju. Spoznali so jo tudi moji starši, za katere pravi, da morem biti vesela, da imam takšne starše. Najin odnos se je tako razvil, da se zdaj že objameva, ko pridem in ko grem. O njej lahko rečem, da je gotovo ena najbolj zanimivih, prijaznih in trmastih oseb, katere sem imela priložnost spoznati v svojem življenju. Vedno sem zelo

vesela, ko pridem k njej, saj vem, da se imava vedno super in tudi pazim na njeno zdravje in stanje duha. Ko se v življenje lotim česa novega je vedno tukaj, poskuša mi dati nasvet in pustila je poseben pečat v mojem življenju.

»Jasmina je prijazna, delovna in predvsem zelo pridna punčka. Ker sem skoraj 5-krat starejša od nje lahko rečem, da je zelo odrasla za svoja leta in točno ve, kaj bi rada v življenju. In tudi zato jo v vsem podpiram, česa se loti. In tudi vem, da ji bo uspelo. Njen obisk pri meni je vedno stvar, katerega se veselim in tudi z njo počneva razve stvari in sicer skupaj hodiva na sprehode, ogromno se pogovarjava in enostavno preživljava čas skupaj. Razumeli sva se takoj prvič, ko je prišla k meni in tudi sem videla, da ji lahko zaupam, saj se mi nikoli ni zlagala ali da bi mi kaj vzela. In zaradi tega ji popolnoma zaupam. Jasminin obisk mi pomeni ogromno in me navdaja z dobrimi občutki in pogosto sem žalostna, ko gre in komaj čakam njen naslednji obisk. Pričakovala na začetku nisem kaj dosti in je preseгла vsa moja pričakovanja. Spremenila bi edino to, da bi Jasmina lahko delala v našem Domu, saj bi to pomenilo, da bi bila na obisku pri meni vsaki dan in tudi vem, da bi temu Domu prinesla ogromno.«

Vse tri moje varovanke se zelo razlikujejo druga od druge. Za preživljanje prostovoljnega časa z njimi mi je bila vsaka od njih velik izziv. Vendar, ko pogledam nazaj, opažam, da sem se z vsemi ujela, sem se jim znala približati in začutiti njihove potrebe. To se mi zdi zelo pomembno, saj se kot bodoča teologinja, družinska in zakonska terapevtka, moram znati človeku približati in videti njegovo celoto. Ko delaš z ljudmi, ki so na postelji, na vozičkih, moraš te sposobnosti imeti še bolj razvite. Vse moje tri varovanke, so bile spoštovanja vredne ženske in so tudi danes, na njihova stara leta, zato moram biti sposobna to videti in ne samo kot stare in tečne ljudi. Gotovo je to ena izmed najbolj pomembnih stvari, ki sem se jih naučila v Domu. Vse tri varovanke so goreče vernice zato sem z njimi poskušala preko pogovor o veri, Kristusu, v njih ponovno vzbuditi to zavedanje, da je božja ljubezen ter božja navzočnost prisotna okoli nas v vsakem trenutku in da On skrbi za čisto vsakega slehernega človeka. Vodil me je stavek Mt 28,20 in sicer: »Glejte, jaz sem z vami vse dni do konca sveta.« Preko tega stavka sem jim poskušala ponovno približati ta občutek, da nikoli niso same in da je Kristus vedno tukaj za njih ter da jih pazi. Največja nagrada za moje prostovoljno delo v

Domu je gotovo občutek, ko ti povejo koliko jim pomeni tvoj obisk, da se lahko zanesejo na tebe in to je neprecenljivo. Noben denar tega ne more nadomestiti.

V mesecu decembru sem tudi organizirala medgeneracijski adventni večer, katerega je bil namen, da bi ob tem božičnem času združila različne generacije v medsebojnem druženju. Zato sem na Teološki fakulteti v Mariboru organizirala adventni večer na katerega se je prijavilo 25 varovancev Doma za ostarele Lenart. Večer sem si zamislila tako, da sem jih prvo popeljala v cerkev Antona Martina Slomška, v kateri jih je sprejel župnik Marko Veršič in jim predstavil zgodovino cerkve. Predstavitev je spremljala glasba iz orgl, katera ji je pridihnila občutek veličastnosti in skrivnostnosti. Po ogledu cerkve smo se odpravili na Teološko fakulteto, na kateri so jih pričakali še drugi študentje s katerimi smo jim pripravili in izvedli kulturni program. Na prireditvi so bili prisotni tudi povabljeni profesorji: izr. prof. dr. Ivan Štuhec, izr. prof. dr. Stanislav Slatinek, doc. dr. Andrej Šegula ter izr. prof. dr. Maksimiljan Matjaž in direktor Doma Danijela Halasa Velika Polana, Andrej Štesl. Prisotne pa sta nagovorila dekan Teološke fakultete prof. dr. Robert Petkovšek in vodja Enote v Mariboru doc. dr. Mateja Pevec Rozman. Po prireditvi pa smo se vsi skupaj posladkali ob dobrotah, katere smo študentke spekle same doma in dobrotami, ki smo jih spekle skupaj z šolskimi sestrami sv. Frančiška Kristusa Kralja. Večer je dosegel ter celo presegel svoj namen. Varovanci so preživeli večer, katerega se bodo še dolgo spominjali. Veliko pa mi pomenijo njihovi odzivi, da so se imeli res lepo in počutili so se vesele ter nekaj posebnega, s tem ko smo jim pripravili večer. Izrazili pa so tudi željo, da bi jim prireditev pripravila tudi letos.

Med svojim prostovoljnim delom v Doma sem se naučila kako olajšati ljudem bivanje v Domu in spoznala pomen teologa pri delu z varovanci. In sicer na način, ki je drugačen od načina, kot ga ponudi duhovnik ali socialna delavka. Veliko starejših ljudi ima še vedno velike predsodke o domovih, zato bi kot teologi lahko lajšali prehod iz domačega doma, v življenje v domu za ostarele. Skrbeli in pomagali bi, da bi se starejša oseba lažje ter hitreje vključila v delovanje in aktivnosti doma, saj verjamem, da je to velika sprememba za starejšega človeka. Zato bi bili za to delo primerni teologi, saj človeka vidimo v celoti, v vseh njegovih sferah in človek za nas ne predstavlja samo številke. Naše delo pa bi razbremenilo tudi druge strokovne službe. Gotovo bi s tem dali večjo vrednost Domu samemu, saj bi se novi varovanci počutili nekaj posebnega, še vedno

človeka vrednega dostojanstva in bi se s tem lažje privadili na življenje v Domu. Najpomembnejše pa je, vsaj upam, da bi s tem v njih vzbudili občutek gostoljubnosti, domačnosti in duhovnega miru. Prepričana sem, da moramo k temu težiti vsi, ki se delamo z starejšimi ljudmi.

SKLEP

Moja diplomatska naloga se zaključuje z razmišljanjem, ki se je razvijalo in nadgrajevalo skozi celotno nalogo. Ko sem si na začetku naredila koncept naloge, ki temelji predvsem na pregledu razlogov zakaj se starejši ljudje odločijo za odhod v dom, lažjemu prilagajanju starejših na življenje v domu. Razmišljala sem o tem, da je navada starejših v tem, da nočejo v dom zaradi tega ker se bojijo, da bi s tem izgubili »glavno besedo« v svojih domovih ter da s tem samo kljubujejo svojim otrokom in sorodnikom. Vendar, ko sem se poglobila v to, sem spoznala, da tretje življenjsko obdobje prinese res velike spremembe v življenju ljudi. Postavila sem se v njihov položaj in jih poskušala razumeti, kako se počutijo ob tem, ko izgubijo svojega dolgoletnega partnerja ali ko se otroci odselijo od doma in tako sem spoznala, da so to resnične spremembe, na katere se ne moreš nikoli dokončno pripraviti. To spoznanje mi pomaga pri tem, da kot prostovoljka v Domu za ostarele Lenart, vidim in prepoznam določeno stisko ljudi, ki tam prebivajo. Eno izmed spoznanj oziroma dejstev, ki mi bodo olajšali delo, je predvsem to, da sem se naučila človeka slišati, ker ko slišiš zgodbe ljudi je gotovo lažje razumeti njihovo obnašanje in odnos, ki ga imajo do drugih.

Biti prostovoljec je nekdo, ki opravlja določeno delo, z katerim pomaga sočloveku in to delo je brezplačno, prostovoljno in popolnoma svobodno. S prostovoljsko dejavnostjo ljudje pomagamo k bolj solidarni družbi in s tem gradimo zavest, da nismo pozabili na ljudi okoli nas kateri potrebujejo našo pomoč in razumevanje. V zgodovinskem kontekstu krščanstva nam je vzor za prostovoljca predvsem Jezus Kristus. Je simbol ljubezni ter nesebičnega pomaganja ljudem. Z njegovimi deli, ki jih je storil drugim ljudem in načinom življenja ter predvsem z odnosom, ki ga je mel do ubogih, si lahko pomagamo ter mu sledimo ter se predvsem trudimo mu biti čim bolj podobni. Gotovo je največji uspeh v življenju ter cilj vsakega prostovoljca ta, da se trudiš videti v vsakem človeku nekaj dobrega ter vrednega človeškega dostojanstva. To je tudi najpomembnejše spoznanje do katerega sem prišla z diplomatsko nalogo.

Če potegnem črto, je prostovoljno delo, delo ki pomaga človeku postati boljši človek. To delo te napolni z občutkom sreče, da si storil nekaj dobrega in ljudem pomagal, da

so si s tvojo pomočjo opomogli iz nastalega položaja ali da so imeli priložnost poklepetati, se nekemu odpreti ter se iskreno pogovoriti. Opažam, da je to tisto kar moje varovanke najbolj potrebujejo. Da sem tam z njimi in da se z njimi pogovarjam ali da jih preprosto samo poslušam ter poskrbim, da so slišane. Veliko mi povrnejo nazaj s tem, da o vesele mojega obiska, me objamejo, da jih zanima kako mi gre v šoli ali v življenju. Rade mi povedo, da so ponosne na mene in si želijo, da bi ostala v Domu. Jaz pa sem spoznala, da če človeku podariš iskreno ljubezen, dobiš to ljubezen nazaj in to v tistih majhnih, iskrenih dejanjih, ki največ pomenijo.

POVZETEK

Tezi, ki sem si ju zastavila na začetku diplomske naloge temeljita predvsem na tem, da sem želela pokazati to, da prostovoljci s tem, ko namenimo svoj prosti čas ostarelim ljudem dosežemo pri njih občutek veselja ter zaželjenosti in kar je najpomembnejše, s tem obogatimo in nadgrajujemo svoja lastna življenja. Prav osamljenost in občutek zavrženosti, sta občutka, ki pri starem človeku zbudita odpor do življenja ter na splošno odpor do domov za ostarele. Stari ljudje izhajajo predvsem iz tega, da so domovi za ostarele še vedno nekakšne hiralnice, v katere so dajali tiste ljudi, ki so ostali brez denarja ali brez nekoga, ki bi poskrbel za njih. Nasprotno pa se prav domovi za ostarele razvijajo hitro ter so že zelo napredni. Prav tako tudi njihove kapacitete za bivanje ter tudi oskrba je vedno boljša. Podrobneje sem predstavila Dom za ostarele Lenart, kjer sem predstavila sam dom ter njihovo vizijo ter naloge, ki so si jih zastavili za izpolnjevanje. Cilj moje diplomske naloge je bil predvsem v tem, da sem ovrednotila delo prostovoljca ter sem tudi dokazala to, koliko pomenimo ljudem, da jih redno obiskujemo ter preživljamo čas z njimi. Vrednost moje diplomske naloge je predvsem v tem, da sem izhajala iz svojih izkušenj, ki jih pridobivam kot prostovoljka v Domu za ostarele Lenart, kjer delujem že dve leti. Skozi lastne izkušnje in predvsem skozi mnenja svojih varovank, lahko pridem do zaključka, da smo prostovoljci nepredstavljiva vrednost domov ter da starostnikom resnično pomenimo veliko, saj jim damo občutek zaželjenosti ter jim pomagamo ponovno zgraditi socialne odnose z drugimi ljudmi.

Ključne besede: prostovoljstvo, domovi za ostarele, Lenart, prostovoljstvo v krščanstvu, osamljenost, starostniki, socialni odnosi, tretje življenjsko obdobje.

SUMMARY

With the two theses I established at the beginning of this dissertation, I mainly wanted to prove that when we, volunteers, dedicate our free time to elderly people, we evoke feelings of happiness and valuableness in them, and what is most important, this act of giving enriches and enhances our own lives. Loneliness and the impression of being pushed aside are the two feelings that make a person dislike life and nursing homes. This state of mind comes mainly from the idea that nursing homes, even nowadays, are considered institutions where elderly people waste away after they lose their money or someone who could take care of them. However, nursing homes are institutions that are quickly developing, their capacity is gradually improving, and their services are getting better. In this thesis, I presented Nursing Home Lenart in detail, I described the home itself, and more importantly, the vision of its management and the tasks they set on to complete. The goal of this dissertation was to evaluate the work of a volunteer, to prove how much we are worth to inhabitants we frequently visit and spend time with. The value of this thesis is mainly in the fact that it was based on my own experiences, which I acquired as a volunteer in Nursing Home Lenart, where I've been working for the past two years. Through my own experiences and mostly because of the inhabitants I visit, I can conclude that we, volunteers, are an invaluable addition in nursing homes; we truly mean a lot to the elderly people there, because we give them the feeling of being an important part of our society. We help them rebuild social relationships with other people.

Key words: volunteering, nursing homes, Lenart, volunteering in Christianity, loneliness, elderly people, social relationships, third life period

REFERENCE

Alfonz Deeken. 1977. *Tudi starost je lahko lepa*. Celje: Mohorjeva družba.

Findeisen, Dušan. 2013. O družbenih okoliščinah prostovoljstva, (starejših) prostovoljcih in prostovoljnem svetovanju. Prostovoljstvo v svetovalni dejavnosti v izobraževanju odraslih, ur. Tanja Vilič Klenovšek in Jerca Rupert. Ljubljana: Andragoški center Slovenije

Gričnik, Zlatko. 2012. Letno poročilo Doma Lenart d.o.o.: Predstavitev sedanjih značilnosti podjetja Dom Lenart d.o.o. Lenart, Dom za ostarele Lenart. Poročilo.

Gril, Alenka. 2007. *Prostovoljstvo je proizvodnja smisla*. Ljubljana: Pedagoški inštitut.

Kongregacija za duhovščino. 1998. *Splošni pravilnik za katehezo*. Cerkevni dokument 75. Ljubljana: Družina.

Mali, Jana. 2008. *Od hiralnic do domov za stare ljudi*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Požarnik, Hubert. 1981. Umetnost staranja: leta, predsodki in dejstva. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Ramovš, Jože. 2003. *Kakovostna starost*. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka in Slovenska akademija znanosti in umetnosti.

Sveto pismo Stare in Nove zaveze. Slovenski standardni prevod. Ljubljana: Svetopisemska družba Slovenije, 2008.

Veber, Snježana. 2013. Različni vidiki starosti. V: *Medgeneracijsko sožitje za kakovost življenja*, Domen Kovačič in Magdalena Švarc. Maribor: Zavod Antona Martina Slomška.

Društvo za psihološko svetovanje Kameleon. 2011. »Stresi v obdobju starosti«. B.l. <http://svetovalnicakameleon.si/stresi-v-obdobju-starosti/> (pridobljeno 20. 6. 2017)

Kvaternik, Petek. 2010. *Prostovoljno delo – teološki temelji in pastoralna aplikacija prostovoljstva v Cerkvi*. 4. 3. 2010. http://kvaternik.over.net/wp-content/uploads/uvoz/pedagoska-dejavnost/PROSTOVOLJSTVO_skripta.pdf

(pridobljeno 20. 7. 2017)

Mlinarič, Jože. 1975. Meščanski špital pri Lenartu v Slovenskih Goricah. Kronika. file:///D:/Desktop/Meanski_URN-NBN-SI-DOC-782Y3SZB.pdf

(pridobljeno

18.6.2017)

Slovenska filantropije. 2017. Zgodovina. <http://www.prostovoljstvo.org/o-prostovoljstvu/zgodovina> (pridobljeno 24. 7. 2017)

Škofijska karitas Novo mesto. 2012. Veselje v sožitju. November.

[http://www.karitas.si/wp-content/uploads/2012/10/Teden-Karitas-2012-](http://www.karitas.si/wp-content/uploads/2012/10/Teden-Karitas-2012-bro%C5%A1ura.pdf)

[bro%C5%A1ura.pdf](http://www.karitas.si/wp-content/uploads/2012/10/Teden-Karitas-2012-bro%C5%A1ura.pdf) (pridobljeno 31. 7. 2017)

»Zakon o prostovoljstvu«. V: Uradni list RS, št. 10/2011. 18. februar 2011.

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5532> (pridobljeno 30. 6. 2017)